

NOA HOLI
NEK SE
IGRA
ZAVRŠI

Prevela Ljiljana Petrović Vesković

 izdavaštvo **vulkan**

Beograd, 2016.

Za Kajli

PRIVATNI AVION ČEKA NA PISTI na ostrvu Martas Vinjard, sa postavljenim stepenicama. Mlaznjak tipa OSPRI 700SL, sa devet sedišta, proizveden 2001. godine u Vičiti u Kansasu. Teško je sa sigurnošću reći čiji je to avion. Zvanični vlasnik je holandska holding kompanija sa adresom na Kajmanskim ostrvima, ali na trupu je ispisan logo GALVING ER. Pilot Džejms Melodi je Britanac. Čarli Buš, prvi oficir, potiče iz Odesa u Teksasu. Stjuardesa Ema Lajtner rođena je u Manhajmu u Nemačkoj, kao kćer američkog vazduhoplovnog poručnika i njegove supruge tinejdžerke. Preselili su se u San Dijego kada je Ema imala devet godina.

Svako od njih ima svoj put. Izbore koje su napravili. To kako dvoje ljudi završe u isto vreme na istom mestu, ostaje misterija. Kao kad uđeš u lift sa dvanaest potpunih stranaca; kada se voziš autobusom ili čekaš u redu za toalet. To se svakodnevno dešava. Besmisleno je nagađati na koja sve mesta možemo da odemo i koga ćemo tamo sreći.

Meka halogena svetlost dopire kroz žaluzine na prednjem otvoru, sasvim drugačija od oštrog fluorescentnog sjaja svojstvenog komercijalnim avionima. Dve nedelje kasnije, u intervjuu za *Njujork magazin*, Skot Barrouz će izjaviti da ono što ga je najviše iznenadilo na tom prvom letu privatnim avionom nije bilo obilje slobodnog prostora za noge ni bife pun luksuznih pića, već personalizovanost enterijera, kao da za ljude koji su dostigli izvesni nivo prihoda putovanje avionom postaje samo drugi oblik boravka kod kuće.

Noć na Vinjardu je prijatna, sa temperaturom od trideset Celzijusovih stepeni i blagim vetrom koji duva sa jugozapada. Avion treba da krene u deset uveče. Poslednja tri sata nad moreuzom se skuplja teška priobalna magla, a guste bele vitice lagano nadiru preko osvetljene piste.

Porodica Bejtman stiže prva, u svom ostrvskom *rejndž roveru*: otac Dejvid, majka Megi i njihovo dvoje dece, Rejčel i Džej-Džej. Već je kraj avgusta. Megi i deca su čitav mesec proveli na ostrvu, a Dejvid je svakog vikenda dolazio iz Njujorka. Teško mu je da pobegne na duže, mada bi voleo. Dejvid radi u industriji zabave, kako ljudi iz njegove branše danas nazivaju televizijske vesti. Rimski cirkus informacija i stanovišta.

Dejvid je visok muškarac sa glasom koji uliva strah. Kad ga upoznaju, ljudi često ostaju zatečeni veličinom njegovih šaka. Njegov sin Džej-Džej zaspao je u kolima. Dok ostali kreću ka avionu, Dejvid se saginje i nežno podiže Džej-Džēja sa auto-sedišta, noseći njegovu težinu na jednoj ruci. Dečak ga instinktivno grli oko vrata, lica opuštenog od sna. Toplina njegovog daha izaziva jezu duž Dejvidove kičme. Pod dlanom oseća dečakove koščate kukove, nožice koje vise sa strane. Sa četiri godine, Džej-Džej je dovoljno veliki da zna da ljudi umiru, ali premali da shvati da će se to jednog dana i njemu desiti. Dejvid i Megi ga nazivaju svojom malom *perpetuum mobile* mašinom jer se po čitav dan ne zaustavlja. Kada je imao tri godine, Džej-Džej je komunicirao sa svetom ričući kao dinosaurus. A sada je postao kralj upadica. Raspituje se za svaku reč koju čuje, sa naizgled beskrajnim strpljenjem, sve dok ne dobije odgovor ili dok mu ne kažu da začuti.

Dejvid nogom zatvara vrata automobila i nakratko gubi ravnotežu. Slobodnom rukom prislanja telefon uz uvo.

„Ako zucne samo jednu reč“, tiho kaza, pazeći da ne probudi dečaka, „reci mu da ga čeka tužba tako biblijskih razmera da će pomisliti da advokati padaju sa neba kao žabe.“

U svojoj pedeset šestoj godini Dejvid oko pojasa nosi šlauf sala kao pancir-košulju. Brada mu je snažna a kosa još uvek gusta. Tokom devedesetih stekao je zavidnu reputaciju vodeći političke kampanje – za guvernere, senatore i jednog predsednika u dva mandata – ali se dve hiljadite povukao i preuzeo firmu za lobiranje na Kej stritu. Dve godine kasnije jedan vremešni milijarder došao je na ideju da osnuju TV mrežu koja će emitovati vesti dvadeset četiri sata dnevno. Nakon trinaest godina rada i trinaest milijardi dolara ostvarenih prihoda, Dejvid ima kancelariju na vrhu zgrade, prozore otporne na bombe i pristup kompanijskom avionu.

Ne provodi dovoljno vremena sa decom. Dejvid i Megi se slažu po tom pitanju, mada se stalno svađaju zbog toga. Odnosno, ona pokrene tu temu, a on pokušava da se odbrani, mada duboko u duši oseća isto što i

ona. A opet, zar to nije suština braka – to da se dvoje ljudi očajnički bore za pravo nad istom teritorijom?

Vetar se pojačava nad betonskom pločom ispred hangara. Dejvid, i dalje pričajući mobilnim, skreće pogled ka Megi i osmehuje se, kao da kaže: *Drago mi je što sam ovde sa tobom*. Njegov osmeh govori: *Volim te*. Ali takođe kaže: *Znam da ponovo telefoniram i molim te da me poštediš zvicanja*. Kaže: *Važno je da sam ovde i da smo zajedno*.

To je osmeh izvinjenja, ali sa primesom čelika.

Megi mu uzvraća, samo što je njen osmeh površniji i tužniji. Istini za volju, više ne može da kontroliše da li će mu oprostiti ili neće.

U braku su manje od deset godina. Megi ima trideset šest, i ranije je radila u vrtiću, kao jedna od onih lepuškastih vaspitačica o kojima dečaci fantaziraju još pre nego što shvate šta rade – valjda zato što su klinci iz jaslica i tinejdžeri jednako opsednuti ženskim grudima. Gospođica Megi, kako su je zvali, bila je vesela i ljupka. Svakog dana je dolazila rano, u pola sedam ujutru, da pospremi nered. I ostajala do kasno da napiše izveštaje i napravi plan rada za sutra. Gospođica Megi bila je dvadesetšestogodišnja cura iz Pijedmonta u Kaliforniji koja je volela – štaviše, obožavala – da radi sa decom. U očima tih trogodišnjaka ona je bila prva osoba koja ih je shvatala ozbiljno, koja je slušala ono što imaju da joj kažu i pomagala im da se osećaju odraslo.

Sudbina, ako tako hoćete, povezala je Megi i Dejvida u balskoj dvorani *Voldorf astorije* jednog četvrtka uveče u rano proleće 2005. godine. Bio je to otmen bal organizovan da bi se prikupila sredstva za neki obrazovni fond. Megi je došla sa jednom prijateljicom. Dejvid je bio u odboru. Ona je bila smerna lepotica, u haljini sa cvetnim dezenom i plavom bojom iz vrtića razmazanom sa unutrašnje strane desnog kolena. On je bio šmeker vrhunskog kalibra u odelu sa dvorednim kopčanjem. Nije bila najmlađa žena na prijemu, pa čak ni najlepša, ali bila je jedina koja je nosila kedu u tašni, koja je umela da napravi vulkan od papir-mašea i koja je posedovala visoki prugasti cilindar, isti kao Mačak sa šeširom, koji je nosila na posao svake godine na rođendan doktora Susa.* Drugim rečima, imala je sve što je Dejvid mogao da poželi od svoje buduće supruge. Zato se izvinio svom društvu, i krenuo ka njoj, sa blistavim osmehom koji je otkrivao savršeno sređene zube.

---

* Pseudonim američkog dečjeg pisca Teodora Susa Gajzela, autora dečjih klasika *Mačak sa šeširom* i *Kako je Grinč ukrao Božić*, prim. prev.

Posmatrano iz retrospektive, nije imala nikakve šanse.

A sada, deset godina kasnije, imaju dvoje dece i gradsku kuću na Grejsi skveru. Rejčel, devetogodišnjakinja, ide u privatnu školu Brirli sa još stotinak devojčica. Megi, koja više ne radi kao vaspitačica, ostaje kod kuće sa Džej-Džejem, što je čini donekle neobičnom među ženama njenog društvenog statusa – bezbrižnim suprugama milionera, čiji se muževi satiru od posla. Kad ujutru izvede svog sinčića u park, Megi je jedina majka na igralištu. Ostali mališani stižu u evropskim markiranim kolicima koja guraju ostrvske dadilje sa mobilnim telefonima.

Dok stoji na pisti, Megi oseća kako je obuzima neka jeza i privlači rubove letnjeg džempera. Krpice magle su se pretvorile u uskomešani talas koji se sa strpljenjem glečera valja preko betona.

„Jesi li siguran da je bezbedno da letimo po ovakvom vremenu?“, pita svog muža, okrenutog leđima. On je već stigao do vrha stepeništa, gde ga Ema Lajtner, stjuardesa u službenom plavom kostimu, pozdravlja osmehom.

„Ne brini, mama“, kaže devetogodišnja Rejčel koja korača odmah iza nje. „Piloti ne moraju da vide da bi upravljali avionom.“

„Znam da ne moraju.“

„Zato što imaju instrumente.“

Megi joj upućuje ohrabrujući osmeh. Rejčel nosi zeleni ranac – sa *Igrama gladi*, barbikama i *ajpedom* – koji joj ritmično poskakuje na leđima dok korača. Toliko je porasla. Mada ima tek devet godina, u njenom držanju se naziru osobine žene u koju će jednog dana izrasti. Profesorka koja strpljivo čeka da njen učenik uvidi gde je pogrešio. Najpametnija cura u prostoriji, ali nipošto razmetljiva, dobrog srca i melodičnog smeha. Pitanje glasi da li su to kvaliteti sa kojima je rođena ili kvaliteti podstaknuti onim što se desilo. Tim zločinom koji se dogodio dok je bila mala? Negde na internetu zabeležena je čitava saga, u rečima i slikama – arhivirani snimci na Jutjubu, na stotine sati izveštaja pohranjenih u kolektivnoj memoriji jedinica i nula. Jedan novinar iz *Njujorkera* želeo je prošle godine da napiše knjigu, ali je Dejvid diskretno stao na put toj ideji. Na kraju krajeva, Rejčel je još dete. Ponekad, kad pomisli šta je moglo da se desi, Megi misli da će joj srce prepući.

Instinktivno skreće pogled ka *rejndž roveru*, gde Gil preko radio-veze izdaje uputstva prethodnici. Gil je njihova senka, krupan Izraelac koji nikada ne skida sako. Ono što ljudi iz njihove poreske klase nazivaju

domaćim obezbeđenjem. Visok metar i osamdeset osam, težak osamdeset šest kilograma. Postoji razlog zašto nikada ne skida sako, razlog o kome se ne diskutuje u pristojnom društvu. Ovo je Gilova četvrta godina u porodici Bejtman. Pre Gila imali su Mišu, a pre Miše udarni tim namrgođenih muškaraca u odelima, sa automatskim oružjem u prtljažniku. Dok je radila kao vaspitačica, Megi bi sa prezirom gledala na prisustvo militantnih profesionalaca u porodičnom životu. Rekla bi da je narcisoidno verovati da čovek postaje potencijalna meta za nasilje samo zato što ima mnogo para. Ali to je bilo pre onoga što se desilo u julu 2008. godine, pre otmice njene ćerke i trodnevnog košmara kroz koji su prošli dok je nisu vratili nazad.

Na stepeništu aviona Rejčel se okreće i maše ka praznoj pisti, kao kraljica. Nosi plavi duks preko haljine, kosa joj je vezana u rep. Dokazi o šteti koju joj je nanela ta trodnevna trauma uglavnom ostaju skriveni – strah od skućenog prostora, usplahirenost u prisustvu nepoznatih ljudi. Ali Rejčel je oduvek bila srećno dete, živahna vragolanka sa prepredenim osmehom, i mada ne shvata kako, Megi svakog dana zahvaljuje Bogu što se to nije promenilo.

„Dobro večer, gospođo Bejtman“, kaže Ema kad Megi stiže do vrha stepenica.

„Oh, zdravo, hvala“, automatski odgovara Megi. Oseća uobičajenu potrebu da se izvini zbog tog besramnog bogatstva, ne u ime svog muža, već u svoje vlastito jer joj sve to deluje nekako nespojivo s njom. Ne tako davno Megi je čuvala decu u vrtiću i živela u šestospratnici bez lifta, sa dve zlobne cimerke, kao Pepeljuga.

„Da li je Skot stigao?“, pita.

„Nije, gospođo. Vi ste prvi. Spremila sam *pino gri*. Da li želite jednu čašu?“

„Ne sada. Hvala.“

Avion iznutra odiše prigušenim luksuzom: rebrasta lamperija od jasenovog drveta, sedišta presvučena sivom kožom ležerno raspoređena u parovima, dva po dva, kao da sugerišu da ćete više uživati u letu ako putujete sa partnerom. U kabini vlada nenametljiva raskoš, kao u predsedničkoj biblioteci. Mada često putuje ovako, Megi još ne može da se navikne na takvo samopovlašđivanje: čitav avion samo za njih.

Dejvid spušta dečaka na sedište i pokriva ga ćebetom. U međuvremenu je prešao na sledeći telefonski razgovor, očigledno je nešto ozbiljno.

Megi to vidi po njegovoj stisnutoj vilici. Dečak se meškolji na sedištu, ali nastavlja da spava.

Rejčel zastaje pored kokpita da popriča sa pilotima. To uvek radi, gde god da ide. Potraži nadležnu osobu od koje će izvući željene informacije. Megi primećuje Gila pred vratima kokpita kako drži na oku radoznanu devetogodišnjakinju. Osim pištolja, Gil nosi elektro-omamljivač i plastične lisice. On je najtiši čovek kog je Megi u životu sreła.

Ne sklanjajući mobilni sa uha, Dejvid stiska Megino rame.

„Uzbuđena si što se vraćamo nazad?“, pita, prekrivši mikrofon drugom rukom.

„I jesam i nisam“, odgovara ona. „Ovde je tako lepo.“

„Mogla bi još malo da ostaneš. Mislim, sledećeg vikenda imamo onaj događaj, ali kad to obavimo, što da ne?“

„Ne mogu“, kaže ona. „Deca moraju u školu, a u četvrtak imam sastanak muzejskog odbora.“

Osmehuje mu se.

„Nisam baš dobro spavala“, dodaje. „Samo sam umorna.“

Dejvidov pogled klizi preko Meginog ramena. Čelo mu se mršti.

Megi se okreće. Ben i Sara Kipling stoje na vrhu stepeništa. Oni su imućan braćni par, više Dejvidovi nego njeni prijatelji. Pa ipak, Sara radosno podvriskuje kada primeti Megi.

„Draga“, uzvikuje, srdačno šireći ruke.

Sara je stiska u zagrljaj dok se stjuardesa vrpolji iza njih držeći poslužavnik sa pićem.

„Divna ti je haljina“, kaže Sara.

Ben se provlači pored svoje supruge, ide pravo ka Dejvidu i energično mu protresa šaku. On je partner u jednoj od četiri glavne firme sa Volstrita, plavooki maher, u plavoj košulji šivenoj po meri i belim bermudama sa kaišem.

„Jesi li gledao jebenu utakmicu?“, pita. „Kako je mogao da promaši onakvu loptu?“

„Bolje da ne počinjem“, kaže Dejvid.

„Mislim, čak bih i ja uhvatio prokletu loptu, iako imam dve leve ruke.“

Dvojica muškaraca stoje kao da odmeravaju snage, kao dva ovna koji ukrštaju rogove iz čiste ljubavi prema borbi.

„Nije je video zbog reflektora“, kaže Dejvid, a onda oseća kako mu telefon vibrira. Spušta pogled, mršti se, kuca odgovor. Ben se osvrće preko

ramena, lice mu postaje ozbiljno. Žene su okupirane časkanjem. Naginje se ka Dejvidu.

„Moramo da popričamo, ortak.“

Dejvid ga ignoriše, ne prestajući da kuca.

„Ne sada.“

„Zvao sam te“, nastavlja Kipling. Hoće da kaže još nešto, ali prilazi Ema, noseći poslužavnik.

„*Glenlivet* sa ledom, ako ne grešim“, kaže, pružajući mu čašu.

„Ne grešiš, luče“, odgovara Ben i ispija pola viskija u jednom cugu.

„Za mene samo voda“, kaže Dejvid dok stjuardesa podiže čašu sa votkom.

„Naravno.“ Ema se osmehuje. „Odmah se vraćam.“

Nekoliko koraka dalje, Sara Kipling je istrošila sve teme za razgovor. Stiska Meginu ruku.

„Pa kako si?“, revnosno pita, drugi put zaredom.

„Dobro“, odgovara Megi. „Samo... Valjda sam umorna zbog putovanja. Jedva čekam da stignemo kući.“

„Znam. Ja volim da budem na moru, ali ako ćemo pravo, to užasno brzo dosadi. Koliko zalazaka sunca možeš da vidiš pre nego što poželiš, recimo, da odeš u šoping u *Barniz*?“

Megi se nervozno osvrće ka otvorenim vratima. Sara hvata njen pogled.

„Čekaš nekoga?“

„Ne. Mislim, imamo još jednog putnika, ali...“

Njena ćerkica joj pritiče u pomoć, poštedevši je obaveze da još nešto kaže.

„Mama“, dobacuje Rejčel sa svog sedišta. „Ne zaboravi da Tamara sutra pravi žurku. Treba da kupimo poklon.“

„U redu“, odsutno odgovara Megi. „Ujutru idemo do *Dragonflaja*.“

Megi skreće pogled i primećuje kako Dejvid i Ben stoje rame uz rame tiho razgovarajući. Dejvid ne deluje srećno. Kasnije bi mogla da ga pita šta se dešava, ali njen muž je u poslednje vreme odsutan i distanciran, pa ne želi da se svađaju.

Stjuardesa se provlači pored njih noseći vodu za Dejvida.

„Sa limetom?“, pita.

Dejvid odmahuje glavom. Ben nervozno trlja čelu. Osvrće se ka pilotskoj kabini.

„Nekog čekamo?“, pita. „Ili šou može da počne?“

„Imamo još jednog putnika“, kaže Ema, pogledavši na spisak. „Skot Barouz?“

Ben gleda u Dejvida. „Ko?“

Dejvid sleže ramenima. „Megin prijatelj.“

„Nije mi baš prijatelj“, dobacuje Megi, čuvši njegovu opasku. „Deca su se upoznala s njim. Jutros smo ga sreli na pijaci. Pomenuo je da mora nazad za Njujork pa sam ga pozvala da putuje sa nama. Mislim da je slikar.“

Okreće se ka mužu.

„Pokazala sam ti neke od njegovih slika, sećaš se?“

Dejvid gleda na sat.

„Rekla si mu da polećemo u deset?“

Ona klima.

„Pa dobro“, kaže on, spuštajući se na sedište. „Ako ne stigne za pet minuta, moraće da uhvati trajekt, kao svi ostali.“

Kroz okrugli prozor Megi vidi kako kapetan stoji na betonskoj ploči ispitujući krilo. Šara pogledom preko glatkog aluminijuma i kreće nazad ka avionu.

Iza njenih leđa Džej-Džej se meškolji u snu, razmaknutih usana. Megi namešta čebe i ljubi ga u čelo. Razmišlja kako uvek izgleda tako zabrinuto dok spava.

Preko naslona primećuje kako kapetan ulazi u avion. Prilazi da se rukuje sa njima, Vojničke je građe, visok kao ragbista.

„Gospodo“, kaže. „Dame. Dobro došli. Pred nama je kratak let. Ima malo vetra, ali sam uveren da će putovanje biti prijatno.“

„Videla sam vas napolju“, kaže Megi.

„Rutinska vizuelna provera“, objašnjava kapetan. „To radim pre svakog leta. Sve deluje propisno.“

„A magla?“

Njena ćerkica koluta očima.

„Magla ne predstavlja problem za ovako prefinjenu mašinu“, kaže pilot. „Čim dospemo na nekoliko stotina stopa iznad nivoa mora, nestaće.“

„Onda bih mogao nešto da čalabrcnem“, kaže Ben. „Šta kažete da pustimo muziku? Ili da uključimo TV? Mislim da *Boston* večeras igra sa *Vajt soksim*.“

Ema uzima daljinski da pronade utakmicu dok putnici zauzimaju mesta i odlažu prtljag. U prednjem delu aviona piloti obavljaju rutinsku proveru instrumenata.

Dejvidov telefon ponovo vibrira. Gleda u ekran, mršti se.

„U redu“, kaže, kao na iglama. „Mislim da smo dovoljno čekali tog slikara.“

Klima glavom ka Emi, koja kreće da zatvori vrata putničke kabine. U kokpitu, kao nekom telepatijom, pilot startuje motore. Ulazna vrata su skoro zatvorena kad čuju muški glas koji dovikuje: „Čekajte!“

Avion podrhtava dok se poslednji putnik penje uz stepenice. Iako ne želi ni sebi da prizna, Megi oseća kako joj obrazi gore, kako joj stomak pulsira od iščekivanja. Već sledećeg trenutka on je u kabini: Skot Barouz, muškarac u srednjim četrdesetim, zajapuren i zadihan. Kosa mu je razbarušena, protkana sedim vlasima, ali mu je lice glatko. Nosi bele *keds* patike isflekane izbledelim beličastim i svetloplavim mrljama od boje. Preko ramena mu je prebačena prljavozelena platnena torba. U njegovom držanju primetan je dašak mladosti, ali su bore oko očiju duboke i pošteno zarađene.

„Izvinite“, kaže. „Čekao sam taksi, koji nije došao. Na kraju sam uhvatio autobus.“

„Važno je da ste stigli“, kaže Dejvid, pokazavši kopilotu da zatvori vrata.

„Mogu li da uzmem vašu torbu, gospodine?“, pita Ema.

„Molim?“, kaže Skot, zatečen njenim gotovo neprimetnim prilaskom.

„Ne treba. Bolje da ostane kod mene.“

Ona ga usmerava ka jednom od praznih sedišta. Dok prilazi svom mestu, Skot odmerava unutrašnjost aviona.

„Bog te mazô“, mrmlja.

„Ben Kipling“, predstavlja se Ben, ustavši da se rukuje s njim.

„Ah, da“, kaže Skot. „Ja sam Skot Barouz.“

Onda primećuje Megi.

„Hej“, kaže, raširivši usne u topao osmeh. „Još jednom hvala.“

Megi uzvraća osmehom, zajapurenog lica.

„Nema na čemu“, kaže. „Imali smo mesta.“

Skot se spušta na sedište pored Sarinog. Pre nego što stiže da veže pojas, Ema mu pruža čašu vina.

„Oh“, kaže on. „Hvala, ali radije bih čašu vode... ako može.“

Ema se osmehuje i diskretno odlazi.

Skot se okreće ka Sari.

„Čovek se lako navikne na ovo, jelda?“

„Nikad nije izgovorena veća istina“, dobacuje Kipling.

Motori počinju da bruje i Megi oseća kako se avion pokreće. Glas kapetana Melodija odjekuje kroz zvučnike.

„Dame i gospodo, molim vas da se pripremite za uzletanje.“

Megi se okreće ka deci. Rejčel sedi, sa jednom nogom podvučenom ispod tela, prelistavajući spisak pesama na mobilnom, dok mali Džej-Džej drema šćućuren na sedištu, opuštenog lišca, utonuo u zaborav sna.

Kao i u hiljadu nasumičnih trenutaka u svakom danu, Megi oseća kako je zapljuskuje talas majčinske ljubavi, nezaustavljive i gotovo očajničke. Deca su njen život. Njen identitet. Ponovo pruža ruku da ušuška svog sina i dok to čini, nastupa onaj trenutak bestežinskog stanja kada se točkovi aviona odvajaju od tla. Taj čin nemoguće nade, rutinska obustava fizičkih zakona koji nas priključuju za zemlju, ispunjava je nadahnućem i strahom. Lete. Oni lete. Dok se podižu kroz magličastu belinu, pričajući i smejući se, uz zvuke šlagera iz pedesetih i šuštanje prekida signala na televizijskom ekranu, niko od njih nema ni najblažu predstavu da će se njihov avion za samo šesnaest minuta srušiti u more.

KADA JE IMAO ŠEST GODINA, Skot Barouz je sa svojom porodicom krenuo na izlet u San Francisko. Proveli su tri dana u motelu blizu plaže: Skot, njegovi roditelji i njegova sestra Džun, koja se kasnije utopila u jezeru Mičigen. San Francisko je tog vikenda bio hladan i maglovit. Široke avenije su se spuštale ka vodi poput palacajućih jezika. Skot se seća da je njegov otac u restoranu naručio račje noge, i kako su one, kada su stigle na sto, bile monstruozno velike, skoro kao grane drveća. Kao da će ti rakovi *njih* smazati za večeru, umesto obrnuto.

Poslednjeg dana izleta otac ih je autobusom odveo do pristaništa Fišermens vorf. Obučen u izbledele somotske pantalone i prugastu majicu, Skot je klečao na iskošenom plastičnom sedištu posmatrajući kako se široke gipsane fasade Sanset distrikta stapaju sa betonskim brežuljcima i viktorijanskim vilama postrojenim duž strmih ulica. Posetili su Riplijev „Verovali ili ne“ muzej, gde im je dežurni crtač nacrtao porodičnu karikaturu – njih četvoro sa komično preuveličanim glavama koje poskakuju jedna pored druge dok se voze na monociklima. Nakon toga su svratili da vide foke koje su se baškarile na obali natopljenoj solju. Skotova majka je uperila prst ka uskomešanom jatru belokrilih galebova, zadivljeno šireći oči. Oni su bili ljudi sa kopna. Za Skota je to bilo otprilike isto kao da su se ukrkali na svemirski brod i otputovali na drugu planetu.

Za ručak su jeli *korn dog** i pili koka-kolu iz komično velikih plastičnih čaša. Kada su ušli u akva-park, primetili su masu okupljenih ljudi koji su gledali ka severu, upirući prstom u pravcu Alkatraza.

---

* Vrsta brze hrane, hot dog pohovan u testu od kukuruznog brašna, prim. prev.

Zaliv je tog dana bio sivoplav. Marinski brežuljci su se nadvijali nad bivšim zatvorskim ostrvom kao pleća džinovskog stražara. Sa leve strane nazirao se most Golden gejt, kao zagasitonarandžasti džin, sa potpornim kulama skrivenim ispod plašta okasnele jutarnje magle.

Skot je primetio mnoštvo malih čamacica kako kruže po vodi.

„Da nije neko pobegao?“, upitao je Skotov otac.

Majka se namrštila, izvukavši brošuru. Koliko je njoj poznato, rekla je, zatvor je ukinut. Ostrvo je sada bilo namenjeno isključivo turistima.

Skotov otac se okrenuo ka muškarcu koji je stajao pored njega, diskretno ga potapšavši po ramenu.

„Šta se tamo dešava?“, upitao je.

„Hoće da prepliva od Alkatraza do tamo“, odgovorio je muškarac.

„Ko to?“

„Onaj sportski fanatik. Kako se ono zvaše? Džek Lalejn. Pravi egzibiciju. Ima lisice na rukama i vuče vražji čamac.“

„Kako to mislite, vuče čamac?“

„Ima konopac. Čuo sam na radiju. Vidite onaj čamac tamo? Onaj veliki? Mora da ga dovuče do obale.“

Tip je zavrteo glavom, kao da je čitav svet naprasno sišao s uma.

Skot se popeo na viši stepenik kako bi mogao da vidi preko glava odraslih. Na vodi se stvarno nalazio veliki čamac, sa pramcem okrenutim ka obali, okružen flotom manjih čamacica. Neka žena se savila ka Skotu i potapšala ga po ruci.

„Evo, uzmi ovo“, rekla je, sa dobroćudnim osmehom. „Da bolje vidiš.“

Pružila mu je mali dvogled. Kroz sočiva je uspeo da razabere čoveka u vodi, sa plivačkom kapom bež boje. Ramena su mu bila gola. Plivao je kao sirena, probijajući se kroz uzburkane talase.

„Morske struje su tamo baš jake“, rekao je tip koji je stajao pored Skotovog oca. „A da ne pominjemo da je temperatura vode oko četrnaest stepeni. Postoji dobar razlog zašto niko nije uspeo da pobegne iz Alkatraza. A tu su i ajkule. Po meni, ima maksimum dvadeset posto šanse da uspe.“

Skot je kroz dvogled video da su motorni čamci oko plivača bili puni muškaraca u uniformama. Svi su držali puške i zurili u uzburkano more.

Plivač je podigao ruke iz vodene pene i odbacio se unapred. Ruke su mu bile vezane u zglobovima, pogled fokusiran na obalu, disanje uravnoteženo. Ako je bio svestan muškaraca sa oružjem ili rizika od napada ajkule, nije to pokazivao. Džek Lalejn, najspremniji čovek na kugli

zemaljskoj. Za pet dana će proslaviti šezdeseti rođendan. Šezdeseti. Bile su to godine u kojima razuman čovek odlučuje da uspori tempo, da podigne noge na stolicu, da batali određene stvari, ali, kao što će Skot kasnije naučiti, Džekova disciplina se opirala godinama. On je bio alatka konstruisana da izvrši zadatak, mašina za koju ne postoje prepreke. Oko struka mu je bio vezan konopac, kao pipak nemani koja je pokušavala da ga odvuče u hladne crne dubine, ali on nije obraćao pažnju na to, kao da će ignorisanjem težine koju je vukao poništiti njenu moć. U svakom slučaju, Džek se već navikao na taj konopac. Kod kuće se vezivao za ivicu bazena i plivao u mestu po pola sata svakog dana. To je bio samo dodatak, uz redovnih devedeset minuta dizanja tegova i trideset minuta trčanja. Kad bi se na kraju pogledao u ogledalo, Džek nije video običnog smrtnika. Video je biće sazdano od čiste energije.

Tu plivačku egzibiciju prvi put je izveo davne 1955. godine. Alkatraz je tada još bio zatvor, surovi kamenjar kazne i pokajanja. Džek je imao četrdeset jednu godinu i već je postao slavan zbog svoje kondicije i fizičkih postignuća. Imao je emisiju na TV-u i sale za vežbanje. Svake nedelje se pojavljivao na crno-belim ekranima obučen u trenerku koju je lično kreirao tako da mu prijanja uz telo i istakne nabrekle bicepse. Takođe je imao naviku da se tokom treninga, bez bilo kakvog upozorenja, spusti na pod i začini svoje savete serijom od sto sklekova na prstima.

Voće i povrće, govorio je. Proteini i vežbanje.

Na kanalu NBC, svakog ponedeljka u osam, Džek je otkrivao tajne večnog života. Trebalo je samo da ga slušate. A sada, dok je vukao čamac, sećao se tog prvog plivanja. Svi su govorili da je neizvodljivo, ta plivačka deonica duga je dve milje, sa snažnim okeanskim strujama i temperaturom vode od svega deset stepeni, ali Džek je uspeo da je pređe za manje od sat vremena. Danas, devetnaest godina kasnije, ponovo je bio tu, sputanim ruku i nogu, sa čamcem teškim skoro pola tone privezanim oko pojasa.

U njegovom umu nije postojao čamac. Nisu postojale morske struje. Nisu postojale ajkule.

Postojala je samo volja.

„Pitajte momke koji se ozbiljno bave triatlonom“, kasnije je govorio, „da li postoje ograničenja za ono što čovek može da izvede. Ograničenja se nalaze isključivo ovde (u tvojoj glavi). Morate da budete fizički spremni u prostoru između ušiju. Mišići sami po sebi ništa ne znaju. Njih morate da obučite.“

Nekada davno Džek je bio mlitav i bubuljičav dečak koji je tamanio slatkiše, klinac kome je šećer jednog dana tako udario u glavu da je pokušao sekirom da ubije rođenog brata. Nakon toga je nastupilo prosvetljenje, kao u biblijskoj priči o nesagorivom grmu. Sve mu se u trenu razjasnilo. Otključaće pun potencijal svog tela. Iznova će stvoriti sebe. I tako promeniti čitav svet.

I tako je debeljuškasti dečak sa razumom pomućenim od šećera izmislio vežbanje. Postao je heroj koji je za devedeset minuta mogao da uradi hiljadu raznožnih skokova sa odručenjem i hiljadu zgibova. Mišić u ljudskom obličju koji je sebe istrenirao da uradi 1033 skleka za dvadeset minuta, vežbajući tako što se peo uz konopac dug sedam i po metara sa šezdeset pet kilograma tereta privezanog za pojas.

Gde god da ode, ljudi su mu prilazili na ulici. Bilo je to u rane dane televizije. On je bio nešto između naučnika, čarobnjaka i božanstva.

„Ja ne mogu da umrem“, govorio je ljudima. „To bi mi pokvarilo imidž.“

A sada se probijao kroz vodu šljapkajućim leptir-stilom koji je sam izmislio. Obala je bila na vidiku, kamere načičkane duž vode. Publika je postajala sve brojnija. Ljudi su preplavili polukružne tribine. Džekova supruga Ilejn bila je među njima, bivša zvezda baleta na vodi, koja je, pre nego što je upoznala Džeka, palila cigaretu za cigaretom i živela na krofnama. „Eno ga“, rekao je neko, upirući prstom ka vodi. Šezdesetogodišnji muškarac koji vuče čamac.

Sa liscama na rukama i okovima na nogama. Nešto kao Hudini, samo što Džek nije pokušavao da pobjegne. Da su njega pitali, mogao je zauvek da ostane privezan za taj čamac. Svakog dana su mogli da dodaju po još jedan, sve dok ne bude vukao čitav svet za sobom. Sve dok nas sve zajedno na svojim leđima ne ponese ka budućnosti u kojoj neće postojati granica za ljudski potencijal.

Starost je stanje uma, govorio je ljudima. U tome je tajna. Doplivaće do obale i izroniti iz morske pene. Skočiće u vazduh, kao bokser posle nokauta. Možda se čak spusti na zemlju i odradi sto sklekova. Tako se dobro osećao. Muškarci Džekovih godina uglavnom su bili pogrbljeni i žalili se na bolove u leđima. Bili su nervozni zbog predstojećeg kraja. Ali to nije važno za Džeka. Kad napuni sedamdeset, on će plivati punih sedamdeset sati vukući sedamdeset čamaca, svaki sa po sedamdeset ljudi. Kad napuni stotu, ovu zemlju će nazvati po njemu. Budiće se svakog jutra sa čeličnom erekcijom sve do kraja vremena.